

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.777/2018/8. szám mögöttes a Pf.II.20.037/2020/9.sz.ítélet

A Szegedi Ítéltábla a dr. Csitos Eszterügyvéd által képviselt I. r. és II. r. felperesnek - a Kardos, Pető és Töröcsik Társas Ügyvédi Iroda(ügyintéző ügyvéd: dr. Töröcsik Tamás) által képviselt I. r. és II. r. alperesek ellen szerződés létre nem jöttének és érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2018. november hó 19. napján kelt 4.P.22.979/2016/51. számú ítélete ellen a felperesek részéről 52. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének a peres felek között 2008. február 6. napján létrejött kölcsönszerződés hitelkeret beállítási jutalékra vonatkozó rendelkezése tisztességtelenségének megállapítására irányuló keresetet elutasító rendelkezését megváltoztatja, megállapítja e rendelkezés érvénytelenségét és kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesek, mint egyetemleges jogosultak részére 75 000 (hetvenötezer) Ft -ot.

Az elsőfokú bíróság ítéletének a szerződés létre nem jöttének megállapítására, továbbá a szerződés 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés 213. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott tartalmi elem hiányára, valamint a szerződés árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos rendelkezéseinek és az V.3.1. pontja jogérvényesítési költségbiztosítókra vonatkozó kikötésének tisztességtelenségére alapított érvénytelensége megállapítására irányuló keresetet elutasító rendelkezését helybenhagyja.

A részítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

A felperesek 2007. december 27. napján - az alperesek által rendszeresített formanyomtatványok kitöltésével - az I. és a II. r. alpereseknél kölcsönkérelmet terjesztettek elő, amely szerint lakásvásárlás céljából svájci frank alapú, forintban folyósítandó 5 000 000 Ft összegű kölcsönt kívántak felvenni. A kölcsönigénylés benyújtásával egyidejűleg aláírták az alperesek által készített, a deviza alapú kölcsönügylet kockázatáról szóló tájékoztatást tartalmazó ún. kockázatfeltáró nyilatkozatot. Ebben kijelentették, tudomásul veszik, hogy a forintban igényelt, de devizában nyilvántartott kölcsön összegét az I. r. alperes forintban folyósítja, a kölcsön törlesztése is forintban történik azzal, hogy az egyes törlesztőrészletek forint összegét az I. r. alperes az általa alkalmazott - esedékesség napját megelőző napon érvényes - deviza eladási árfolyam alapján határozza meg. Kijelentették továbbá, tudomásuk van arról, hogy a kölcsönszerződésben rögzített devizaárfolyam napról napra változik, svájci frank esetén bármilyen irányban, bármilyen mértékben, ezért az esedékesség napján megfizetendő törlesztőrészlet forint összege előre nem állapítható meg, és ha a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Kijelentették, az árfolyamváltozásból eredő kockázat jellegét megértették, a felmerülő kockázatot viselik.

Ezt követően a felperesek mint adósok és zálogkötelezettek, továbbá az alperesek mint hitelezők és zálogjogosultak között 2008. február 6. napján közjegyzői okiratba foglalt, „devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződés” jött létre a felperesek által megvásárolni kívánt **(település neve, ingatlan címe)** hrsz.-ú lakóingatlan vételárának finanszírozása céljából, amelyben az I. és a II. r. alperes a szerződés I.2. pontja szerint 5 000 000 Ft kölcsön folyósítását vállalta.

A felek az ügyleti kamat szerződéskötéskori mértékét évi 3,95 %-ban, az induló teljes hiteldíjmutatót évi 4,27 %-ban, a kezelési költséget a közjegyzői okirat aláírásának időpontjában évi 0 %-ban jelölték meg azzal, hogy a futamidő második félévétől kezdődően annak mértéke az alperesek hirdetményében megjelöltek szerint alakul, ami a szerződéskötés időpontjában évi 2,4 %.. A futamidőt 300 hónapban határozták meg, rögzítették továbbá, hogy a kölcsön összegének devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történik, amelyről az adósokat a hitelezők a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatták.

Az I.3. pontban a kölcsön folyósításának feltételeként határozták meg az igényelt kölcsönösszeg 1,5 %-ának megfelelő összegű hitelkeret beállítási jutalék megfizetését.

A kölcsön visszafizetésének biztosítékeként - a szerződés IV. pontjában részletezett feltételekkel - a kölcsön felhasználásával megvásárolt ingatlanra az alperesek javára jelzálogjogot alapítottak, az V.3.1. pontban írtak szerint pedig a kölcsöntőke 20%-ára mint a zálogjoggal biztosított követelés és a zálogjog érvényesítése költségeinek fedezetére jogérvényesítési költségbiztosítékot kötöttek ki.

A fentieken túl a felek rögzítették a szerződésben egyebek mellett az alábbiakat:

- „A közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az Adósok terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járulék tartozás tekintetében annak közokirati tanúsításaként az Adósoknak a Hitelezőknél vezetett számlái és a Hitelezők vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt fogadják el. Az Adósok és a Zálogkötelezettek alávetetik magukat annak, hogy a jelen közjegyzői okirat alapján az Adósok terhére fennálló kölcsön és egyéb járulék tartozás összegét esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is a Hitelezők felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa.” (III. pont.)

- „Az Adósok és a Zálogkötelezettek a jelen szerződés aláírásával tudomásul veszik, hogy a forint/deviza árfolyam piaci mozgásából adódóan felmerül a veszteség kockázata.

Az Adósok és a Zálogkötelezettek kijelentik, hogy tudomásuk van arról, hogy a jelen szerződés futamideje alatt a folyósítás napján érvényes, a Bank által alkalmazott forint/deviza árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet.

Tudomásul veszik, hogy ezen kockázat vagyoni kihatását teljes mértékben ők viselik.

Az Adósok kijelentik, hogy az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tették és fizetőképességüknek megfelelően mérlegelték.” (V.4. pont)

A felperesek kereseti kérelmükben elsődlegesen a szerződés létre nem jöttének megállapítását kérték egyrészt arra hivatkozva, hogy a szerződés lényeges tartalmi elemeiben, így a kölcsön összegében és - az árfolyamkockázattal kapcsolatos alperesi tájékoztatás elégtelensége következtében - az árfolyamkockázat viselésének a mértékében a felek között nem jött létre konszenzus, másrészt arra alapítottnak, hogy a hitelképességük vizsgálatára vonatkozóan az alperesek nem tettek eleget törvényben előírt kötelezettségeiknek.

Másodlagos keresetük a szerződés érvénytelenségének a megállapítására irányult, arra figyelemmel, hogy a szerződés nem tartalmazza a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) pontjában megjelölt tartalmi elemet, azaz a kölcsönszerződés tárgyát.

Harmadlagosan a szerződés kezelési költségre vonatkozó II.2. pontja, a hitelkeret beállítási jutalék fizetését előíró I.3. pontja, a III. pont ún. ténytanúsítvánnyal kapcsolatos rendelkezése, az V.3. pont

jogérvényesítési költségbiztosítékot szabályozó előírása, valamint az árfolyam változásából eredő fizetési kötelezettséget rájuk telepítő általános szerződési feltételek - ez utóbbit illetően kiemelten az V.4. pont - tisztességtelenségének a megállapítását kérték. Érvelésük szerint a kezelési költség fizetését előíró szerződési feltétel azért tisztességtelen, mert ezáltal az alperesek a szerződéshez kapcsolódó kötelezettségeiket kívánják a fogyasztóra áthárítani, a ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezés azért, mert az egyoldalúan az alpereseket jogosítja fel a teljesítés szerződésszerűségének megítélésére, az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettséget megállapító kikötések tisztességtelenségét pedig az alapozza meg, hogy az alperesi kockázatfeltárás nem felel meg az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) ítéleteiben meghatározott követelményeknek.

Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Állították, hogy minden lényeges szerződési feltételben megállapodtak, így a kölcsönszerződés a felek között létrejött, ugyanakkor vitatták, hogy a szerződés, illetve annak a felperesek által jelölt feltételei a felperesek által felhozott bármely okból érvénytelen lenne.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította és kötelezte a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az I. és II. r. alpereseknek 100 000 Ft perköltséget. Megállapította, hogy a feljegyzett 600 000 Ft eljárási illetéket az állam viseli. Határozatának indokolása szerint a peres felek megállapodtak a szerződés létrejöttéhez szükséges valamennyi lényeges tartalmi elemben.

A Kúria 1/2016. PJE határozatában foglaltakra utalással kiemelte, a szerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában írt követelményeknek, a kölcsön összege forintban meghatározásra került, így annak a devizában kifejezett ellenértéke pontosan kiszámítható volt a szerződésben megjelölt árfolyam figyelembevételével.

Az árfolyamkockázatra vonatkozóan a szerződésben rögzített tájékoztatást a Kúria 2/2014. PJE határozatában foglalt követelményekkel összhangban állónak ítélte, rámutatott, az alapján a felpereseknek tisztában kellett lenniük az árfolyamváltozás fizetési kötelezettségeikre gyakorolt hatásával, nevezetesen, hogy az korlátozás nélkül és kizárólag őket terheli, ha pedig a felperesek a szerződést, illetve a kockázatfeltáró nyilatkozatot nem, vagy nem kellő alapossággal olvasták el, úgy annak terheit viselni kötelesek.

Kifejtette, a kezelési költségre vonatkozó feltétel az ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötés, s miután az egyértelműen, mindkét fél számára érhetően került megszövegezésre, annak tisztességtelensége nem vizsgálható.

Nem találta megállapíthatónak a hitelkeret beállítási jutaléokra vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelenségét sem, utalva arra, hogy az egy egyszeri, a hitel nyújtásával szükségképpen felmerülő, a banki feladatok ellenértékeként meghatározható díj.

Alapvetően ítélte a felpereseknek azt a hivatkozását is, miszerint a szerződés V.3. pontjában megjelölt jogérvényesítési költségbiztosítékkal szemben nem áll ellenszolgáltatás. Kiemelte, e biztosíték kikötését jogszabály nem tiltotta, annak megállapítása jogszerű volt, egyben világos és érthető, így nem tisztességtelen.

A közjegyzői okirat III. pontjában foglalt ténytanúsítvánnyal kapcsolatos rendelkezést sem tekintette tisztességtelennek, mert az nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, így a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg, és nem is korlátozza a jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét.

Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésükben a felperesek elsődlegesen az elsőfokú ítélet keresetük szerinti megváltoztatását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára kötelezését kérték. Kifogásolták, hogy

az elsőfokú bíróság kérelmüket elutasítva nem fordult az Európai Unió Bíróságához előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezve, az általuk részletezett - az árfolyamkockázat hatásának fogyasztóra hárítására, a ténytanúsítványra, illetve a kölcsönszerződés közvetlen végrehajthatóságára vonatkozó - kérdések megválaszolása érdekében. Sérelmezték továbbá, hogy az elsőfokú bíróság elutasította a per tárgyalása felfüggesztése iránti kérelmüket, azt változatlanul fenntartották az EUB előtt C-34/18. és C-621/17. számon folyamatban levő előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig.

Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a tényállást több tekintetben tévesen állapította meg, a szerződéskötés körülményeit nem a valóságnak megfelelően rögzítette. Kiemelték, a kockázattelátó nyilatkozat a hitelkérelem része volt, nem külön dokumentum, emellett az nem az ő kijelentéseiket tartalmazza, ők csak aláírták az alperesek által előre elkészített okiratot.

Hangsúlyozták, nem vitatták, hogy az üzletszabályzatok, illetve a hirdetmény a szerződés részévé vált, csupán arra hivatkoztak, hogy az ilyen külön dokumentumokban rögzített lényeges feltételek csak akkor válhatnak a szerződés részévé, ha azt a felek egyedileg megtárgyalták. Állították, hogy az említett dokumentumok egyedileg meg nem tárgyalt kikötéseket tartalmaznak a kiszámíthatóság körében.

A kezelési költséget illetően kiemelték, az alperesek nem terhelhetnek olyan költséget a fogyasztóra, amit jogszabály az ő számukra ír elő, illetve ami az alperesek szerződéses kötelezettségének körébe tartozik. A kezelési költségre vonatkozó szerződéses rendelkezés nem világos, nem érthető, abból nem állapítható meg, hogy a szolgáltató mit „kezel”, egyebekben pedig a szerződés a kezelési költség nélkül is teljesíthető, így az nem a főszolgáltatás részét képezi.

Hangsúlyozták, bár erre vonatkozó kereseti kérelmet nem terjesztettek elő, azonban a közjegyzői okirat alakilag érvénytelen, miután az azt tanúként aláíró tanú 1 nem létező személy, a tanú neve valójában **(tanú neve helyesen)** így megállapítható, hogy a közjegyző eljárása során nem győződött meg a felek személyéről, emiatt eljárása jogszabályba ütközik. Véleményük szerint ezt az elsőfokú bíróságnak az 1/2005. PK véleményben rögzítettek szerint hivatalból észlelnie, és a szerződés érvénytelenségét megállapítania kellett volna.

Hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét jogegységi határozatokra, eseti döntésekre alapította, amellyel szemben a kereseti kérelmükben az Európai Unió döntéseire és a közösségi normákra alapították igényüket, ez pedig azt igazolja, hogy az elsőfokú bíróság eljárása és ítélete meghozatala során figyelmen kívül hagyta a közösségi jogot.

A szerződés létre nem jöttének megállapítása esetére a jogkövetkezmény alkalmazását értelmezhetetlennek ítélték, ezért elszámolási igényt nem terjesztettek elő. A szerződés érvénytelenségének jogkövetkezményeként a szerződés ítélethozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérték azzal, hogy a bíróság

- a szerződés érvénytelenségének megállapítása esetén kötelezze az alpereseket 207 206 Ft visszafizetésére;

- a szerződésnek az árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiánya, nem világos, nem érthető megfogalmazása miatti részleges érvénytelensége esetén állapítsa meg, hogy az alperesekkel szemben fennálló tartozásuk 753 243 Ft;

- az árfolyamváltozás 20 %-os mértékű viselése esetén állapítsa meg, hogy az alperesekkel szemben fennálló tartozásuk 2 051 859 Ft;

- a kezelési költségre vonatkozó szerződési feltétel tisztességtelensége miatt jogosulatlanul felszámított összeget 752 042 vagy 889.802 Ft-ban állapítsa meg az általuk részletezett számítások szerint;

- a hitelkeret beállítási jutalékot előíró szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása esetén az e címen általuk megfizetett 75 000 Ft visszafizetésére kérték kötelezni az alpereseket.

Az I., II. r. alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

A fellebbezés - annak jelen részítélettel elbírált részében - nagyobb részben **alaptalan**.

I.

A felperesek szerződés létre nem jöttének megállapítására irányuló fellebbezési kérelme kapcsán az ítélet tábla mindenekelőtt hangsúlyozza, megállapítási kereset előterjesztésére csak akkor kerülhet sor, ha annak eljárásjogi feltételei fennállnak. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 123. §-a szerint megállapításnak van helye, ha a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva, vagy a kötelezettség lejártának hiányában, vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. E jogszabályi feltételek konjunktívak, bármelyik hiánya kizárja a megállapítási kereset előterjesztésének a lehetőségét. Téves a felpereseknek az az érvelése, hogy jelen ügyben szerződéses jogviszony hiányában teljesítés nem követelhető. A következetes bírói gyakorlat szerint ugyanis ha valamely lényeges feltételben való megállapodás hiányában a szerződés nem tekinthető létrejöttnek, de a felek részéről történt teljesítés, a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint kell elszámolni (BH1996. 163., BH2001. 168.), és ennek megfelelően az a fél, akinek rovására a másik fél vagyoni előnyhöz jutott, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 361. § (1) bekezdése alapján követelheti az előny visszatérítését, azaz előterjeszthet marasztalási (teljesítés iránti) keresetet. A rendelkezésre álló adatok alapján az nem állapítható meg, hogy a felperesek kérhetnek-e teljesítést, a már hivatkozott jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerinti elszámolást ugyanis nem készítették el, ilyen tartalmú kereseti kérelmük nem volt. Egyértelműen megállapítható azonban az, hogy a megállapítási kereset további feltétele, azaz a felperesek jogainak alperesekkel szembeni megóvásának szükségessége hiányzik. A felperesek ugyanis az alperesek velük szembeni igényérvényesítése esetén védekezésként hivatkozhatnak a szerződés létre nem jöttére, a keresettel szemben védekezésként felhozható igény pedig nem érvényesíthető önálló megállapítási keresetként (BDT2009. 21.432/I.).

Mindennek azonban azért nincs jelentősége, mert ha a perben ez iránt kétség merül fel, a bíróságnak először - akár hivatalból is - a szerződés létrejöttéről, vagy létre nem jöttéről kell állást foglalnia [2/2010. (VI.28.) PK. vélemény 6.a) pontjához fűzött indokolás], amely kötelezettség a másodfokú bíróságot is terheli, ezért az ítélet tábla a felperesek e körben tett előadásait érdemben vizsgálta.

Arra helytállóan utaltak a felperesek, hogy a szerződés létrejöttéhez a feleknek a lényeges, valamint a bármelyikük által lényegesnek minősített kérdésekben való megállapodása szükséges [1959-es Ptk. 205. § (2) bekezdés)]. Téves viszont az az álláspontjuk, miszerint a perbeli szerződés azért nem tekinthető létrejöttnek, mivel nem állapodtak meg az alperesekkel a lényeges feltételekben, így a kölcsön összegében és a deviza alapú elszámolásban. Visszterhes szerződés esetén mindenképpen lényeges tartalmi elem a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás meghatározása. A kölcsönszerződésnél - az 1959-es Ptk. 523. § (1) bekezdése szerint - a hitelező által nyújtott szolgáltatás a szerződésben meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátása, az adóst terhelő ellenszolgáltatás pedig a kölcsön összegének szerződés szerinti visszafizetése. Ennek megfelelően a kölcsönszerződés létrejöttéhez a feleknek meg kell állapodniuk a hitelező által folyósítandó kölcsön összegében, másrészt az adós visszafizetési kötelezettségében. A perbeli szerződés ennek a követelménynek megfelel: az egyedi szerződés rögzíti az alperesek által forintban folyósítandó kölcsön összegét, azt, hogy az a folyósításkor irányadó árfolyamon svájci frankra kerül átszámításra, tartalmazza továbbá a felperesek visszafizetési kötelezettségét, azaz hogy a felpereseknek a svájci frankban keletkezett tőketartozás után milyen mértékű kamatot és kezelési költséget kell fizetniük, és hogy a forintban

teljesítendő törlesztéseik miként kerülnek átszámításra a svájci frankban nyilvántartott tőke- és járuléktartozásukra.

Alapítan a felpereseknek az az állítása is, hogy a szerződés azért nem jött létre, mert annak a deviza alapú szerződéses konstrukciót érintő kikötései nem világosak, nem érthetőek, így e tekintetben nem jött létre közöttük konszenzus. A szerződés egyértelműen tartalmazza a felek deviza alapú elszámolásra vonatkozó megállapodását, ha pedig a szerződésnek ezek a rendelkezései a felperesek számára valóban nem voltak világosak, érthetőek, az arra adhat alapot, hogy az ügyletben rejlő árfolyamkockázatról való tájékoztatás hiányára vagy elégtelenségére hivatkozással kérik e feltételek tisztességtelenségének a megállapítását, vagy hogy tévedésre, illetve megfélemlítésre hivatkozással megtámadják a szerződést, ezek a hivatkozások viszont a szerződés érvénytelensége körében értékelhetők, a szerződés létrejöttét azonban nem érintik.

Nem ért egyet az ítéltábla a felpereseknek azzal az álláspontjával sem, hogy a szerződés azért nem jött létre, mert a felek nem állapodtak meg a kölcsön devizában meghatározott összegében. Egyrészt ugyanis ez a kérdés a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjára alapított érvénytelenség körében vizsgálendő, másrészt a deviza alapú elszámolásban való megállapodáshoz kapcsolható. Az pedig az írásba foglalt szerződés rendelkezéseiből egyértelműen megállapítható, hogy a deviza alapú konstrukcióban történő elszámolás kérdésében a felek közötti konszenzus létrejött, az viszont, hogy ennek a konstrukciónak a kockázatát nem ismerték fel, vagy nem mérték fel, a szerződés létrejöttét nem befolyásolja.

Alapítan a felpereseknek az az érvelése is, amely szerint a szerződés deviza alapú elszámolásra vonatkozó rendelkezései mint lényeges szerződési feltételek azért nem váltak a szerződés részévé, mivel azokat egyedileg meg nem tárgyalta dokumentumok (üzletszabályzatok, hirdetmény), azaz általános szerződési feltételek tartalmazzák. Téves ugyanis az az álláspontjuk, hogy lényeges kérdésben csak egyedileg megtárgyalta szerződési feltétel formájában állapodhatnak meg a felek. Abban az esetben ugyanis, ha valamely szerződés általános szerződési feltételek alkalmazásával jön létre, az 1959-es Ptk. 205. § (1) bekezdése és 205/B. § (1) bekezdése alapján a szerződés egyedileg megtárgyalta kikötései és az általános szerződési feltételek együttesen alkotják a szerződést (BDT2014. 3107). Az 1959-es Ptk. az általános szerződési feltételként meghatározható szerződési kikötések körét nem korlátozza, így nincs akadálya annak, hogy a szerződő felek lényeges kérdésekben is általános szerződési feltétel formájában állapodjanak meg, és ennek megfelelően akár a főszolgáltatással kapcsolatos, akár a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötések általános szerződési feltételként váljanak a felek szerződésének részévé. Megjegyzi ezen túl az ítéltábla, jelen ügyben a deviza alapú elszámolásra vonatkozó rendelkezéseket - az átszámítás során alkalmazandó árfolyam számszerű értékének kivételével, amely a szerződéskötéskor még nem volt és nem is lehetett ismert - nem az alperesi üzletszabályzatok és hirdetmények tartalmazzák, hanem a közjegyzői okiratba foglalt ún. egyedi szerződés.

II.

Nem osztja az ítéltábla a felperesek álláspontját a tekintetben sem, hogy a kölcsönösszeg CHF-ben történő meghatározásának hiánya miatt a szerződés nem felel meg a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt követelményeknek, és ez okból semmis. A peres felek szerződése - a fentiekben írtak szerint - deviza alapú kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy az adós tartozása devizában keletkezik, a kölcsön folyósítására és törlesztésére pedig forintban kerül sor, azaz az ún. kirovó és

lerovó pénznem eltér egymástól, a kirovó pénznem deviza, a lerovó pedig forint. A felek a szerződés megkötésekor a kölcsönösszeg meghatározására két módot választhatnak: vagy az érintett devizanemben jelölik meg pontosan, összecsúszva a kölcsön összegét (ebben az esetben a folyósítás időpontjában irányadó árfolyamtól függ, hogy ténylegesen milyen forint összeg kerül az adós részére átadásra), vagy azt forint összegben határozzák meg, amelynek a folyósítás időpontja szerinti árfolyamon az adott devizanemre átszámított összege az adós kirovó pénznemben meghatározott tartozása. Mindkét mód alkalmas a kirovó tartozás egyértelmű meghatározására (6/2013. PJE III.1. pont). Ennek megfelelően - amint azt a Kúria is megállapította 1/2016. PJE határozatában - nem szükséges, hogy maga a kölcsönadott folyósított összeg devizában meghatározva tételesen szerepeljen a szerződésben, a Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában előírt követelményeknek akkor is megfelel a szerződés, ha azok a szerződés rendelkezései alapján kiszámíthatók.

Itt utal az ítélet arra, a Kúria 1/2016. PJE határozatában foglaltak megfelelnek az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott C-126/17. számú határozatában kifejtetteknek is. Ez a határozat ugyanis a kölcsön összegét, azaz a szerződés tárgyát illetően a fogyasztóval kötött kölcsönszerződésben foglalt feltételeket akkor tekinti világosnak és érthetőnek és ennek megfelelően tisztességesnek, ha a szerződés minden olyan információt átláthatóan tartalmaz, ami szükséges ahhoz, hogy a fogyasztó a lerovó pénznemben (forintban) meghatározott kölcsönösszeg devizára, azaz kirovó pénznemre (svájci frankra) történő átszámítását el tudja végezni. A hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárásban született állásfoglalás szerint tehát nem szükséges a kölcsön összegének devizában történő meghatározása a szerződésben, elegendő azt forintban kifejezni, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizára történő átszámításához szükséges adatok a szerződés rendelkezései alapján a fogyasztó számára megismerhetők.

Jelen esetben az egyedi szerződés egyértelműen rögzíti a kirovó pénznemet (CHF), a lerovó pénznemben, azaz forintban folyósítandó kölcsön összegét, és pontosan kiszámítható volt a folyósítás időpontjában annak a kirovó pénznemben meghatározható összege, ezáltal a felperesek svájci frankban megjelenő tartozása is.

Lényeges emellett, hogy a perbeli szerződés a kölcsön összegének a kirovó és a lerovó pénznem közötti átszámítása során kétnemű (vételi és eladási) árfolyam alkalmazását írta elő, a 2014. évi XXXVIII. tv. (Dh1 tv.) viszont megdönthetetlen törvényi vélelmet állított fel a különemű deviza árfolyamok egyedileg meg nem tárgyalta, illetve általános szerződési feltételkénti kikötésének és alkalmazásának a tisztességtelensége mellett, kimondva azok semmisségét. A törvény 3. § (2) bekezdése pedig úgy rendelkezett, hogy a semmisségük folytán „kihulló” rendelkezések helyébe mind a folyósítás, mind a törlesztés tekintetében a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyamának alkalmazására irányuló rendelkezés lép a 3. § (3) bekezdésében meghatározott - jelen ügyben nem irányadó - kivételektől eltekintve. A perbeli szerződés tartalmát tehát a forintban meghatározott kölcsönösszeg CHF-re történő átszámítása során alkalmazandó árfolyam tekintetében a Dh1 tv. 3. § (1) és (2) bekezdése ex tunc, azaz a szerződéskötés időpontjára visszamenő hatállyal módosította, amely módosított tartalom alapján a kölcsön CHF-re átszámított összege egyértelműen kiszámítható (a kölcsön forintban folyósított összege osztva a CHF folyósítás napján érvényes MNB hivatalos árfolyamával).

III.

Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy a felperesek világos és érthető tájékoztatást kaptak az alperesektől a szerződéskötést megelőzően az ügylet árfolyamkockázatáról, ezért az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettségekről rendelkező szerződési feltételek tisztességtelensége nem állapítható meg. Az ítélet arra, a Kúria 1/2016. PJE határozatában foglaltak megfelelnek az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott C-126/17. számú határozatában kifejtetteknek is. Ez a határozat ugyanis a kölcsön összegét, azaz a szerződés tárgyát illetően a fogyasztóval kötött kölcsönszerződésben foglalt feltételeket akkor tekinti világosnak és érthetőnek és ennek megfelelően tisztességesnek, ha a szerződés minden olyan információt átláthatóan tartalmaz, ami szükséges ahhoz, hogy a fogyasztó a lerovó pénznemben (forintban) meghatározott kölcsönösszeg devizára, azaz kirovó pénznemre (svájci frankra) történő átszámítását el tudja végezni. A hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárásban született állásfoglalás szerint tehát nem szükséges a kölcsön összegének devizában történő meghatározása a szerződésben, elegendő azt forintban kifejezni, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizára történő átszámításához szükséges adatok a szerződés rendelkezései alapján a fogyasztó számára megismerhetők.

ítéletének helyes indokaira, amelyekkel maradéktalanul egyetért. A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel kiemeli, a felperesek többféle hitelkonstrukció közül választhattak, a saját döntésük volt, hogy deviza alapú kölcsönt kívánnak felvenni. Lényeges emellett, hogy a szerződéskötést megelőzően több mint egy hónappal megkapták az alperesektől a deviza alapú kölcsönszerződés árfolyamkockázatáról készített írásos tájékoztatót, amely egyértelműen, félre nem érthető módon tartalmazta, hogy a devizaárfolyam napról-napra változik, és hogy a forint árfolyamának gyengülése esetén jelentős mértékben emelkedhet a törlesztőrészek forintban fizetendő összege. A felpereseknek kellő idő állt rendelkezésükre ahhoz, hogy a tájékoztatás ismeretében mérlegeljék a deviza alapú kölcsön forintkölcsönhöz viszonyított előnyeit és kockázatait, és azok alapján megfontoltan döntsenek arról, milyen típusú kölcsönszerződést kívánnak kötni. Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a felperesek a deviza alapú konstrukció választását, az abban rejlő kockázatokról való tájékoztatást követően jelentették ki a szerződés V.4. pontjában rögzített nyilatkozatukkal, hogy az árfolyamkockázatból adódó veszteség lehetőségét gondos megfontolás tárgyává tették, és fizetőképességüknek megfelelően mérlegelték.

Téves a felpereseknek az az érvelése is, miszerint az elsőfokú bíróság döntése nem felel meg az uniós jognak illetve annak az Európai Unió Bírósága (EUB) ítéleteiben foglalt értelmezésének. Az EUB a C-51/17. számú ítéletében megfogalmazta azokat a vizsgálati szempontokat, amelyek alapján az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó szerződési feltételek tisztességtelensége megítélhető. Az ítélet e kérdést érintő rendelkezése (a 3. kérdésre adott válasz) szerint a 93/13. EKG irányelv 4. cikkének (2) bekezdését akként értelmezi, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos kérdésekre vonatkozó tájékoztatás megfelelőségének vizsgálati szempontjait illetően - lényegében megismételve a C-186/16. számú ügyben kifejtetteket - a Bíróság kiemelte, annak érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó fel tudja mérni, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésével bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, mivel a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, és ez a pénzügyi kötelezettségeire kiható, akár jelentős mértékű gazdasági következménnyel járhat a számára. Lényegében az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálati szempontjait illetően az EUB nem tartalmaz olyan új szempontokat, amelyeket a vonatkozó joggyakorlatában (C-26/13., C-186/16.) az EUB már ne fejtett volna ki, és amelyeket a Kúria már ne vett volna figyelembe a 6/2013. és a 2/2014. PJE határozataiban.

Lényegét tekintve a fentiekkel egyezően foglalt állást az EUB a C-227/18. számú ítéletében, megállapítva, a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, ami úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

Mindezek alapján az árfolyamkockázatról való tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha annak alapján az általánosan tájékozott, körültekintő és figyelmes fogyasztó fel tudja mérni, hogy a szerződéses jogviszony fennállása alatt a nemzeti valuta súlyos leértékelődése is bekövetkezhetsz, és

ennek következtében a kölcsönszerződésből eredő tartozása, s ezzel együtt az általa fizetendő törlesztőrészek összege, illetve száma jelentős mértékben megnövekedhet. Lényeges ugyanakkor, hogy sem az EUB fenti ítéletei, sem a Kúria 6/2013. és 2/2014. számú PJE határozatai szerint nem volt és nem lehetett a pénzintézet feladata, hogy a jövőbeni árfolyamváltozás tényét, irányát, vagy mértékét „megjósolja”.

A perbeli esetben az ügylet árfolyamkockázata kiderül egyrészt magának a szerződésnek a deviza alapú elszámolásra, azaz a forintban teljesített kölcsönösszeg és törlesztőrészek svájci frankra történő átszámítására vonatkozó rendelkezéseiből, s különösen a külön íven szövegezett kockázatfeltáró nyilatkozatban rögzített tájékoztatásból. Ennek az a kitétele ugyanis, miszerint a hitel futamideje alatt a kölcsönszerződésben rögzített devizaárfolyam napról napra változik - svájci frank esetén bármilyen irányban, bármilyen mértékben -, kifejezi, hogy a nemzeti valuta súlyosan is leértékelődhet, a tájékoztatásnak az a része pedig, hogy ha a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet, egyértelműen felismerhetővé teszi az árfolyamváltozás fogyasztó fizetési kötelezettségeire gyakorolt hatását, azt, hogy ez számottevő mértékben is megnőhet. Ebből a tartalmú tájékoztatásból az ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó felmérhette az ügylet árfolyamkockázatát, következésképp az EUB ítéleteiben meghatározott szempontok szerint értékelve sem minősíthetők tisztességtelennek a szerződés árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos kikötései.

Nem okozza a szerződés érvénytelenségét az sem, hogy a felperesek a hitelkérelmet és az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatót egyidejűleg írták alá. Ellenkezőleg, ez az eljárás a fogyasztó érdekét szolgálja, hiszen így a szerződés aláírását megelőzően módja nyílik átgondolni, elfogadja-e a szerződéses konstrukciót, kíván-e ilyen feltételekkel kölcsönt felvenni, vállalja-e az árfolyamkockázatból eredő fizetési többletterhek viselését.

Itt kíván utalni az ítélőtábla arra, a Kúria polgári jogegységi határozatai a bíróságokra nézve kötelezőek, ítélkezése során az azokban kifejtettek alkalmazása nem mellőzhető, azok az uniós jogszabályokkal nem ellentétesek, ilyen tartalmú megállapítást az Európai Unió Bírósága sem tett ítéleteiben, így a PJE határozatokban foglaltak jelen jogvita elbírálása során is irányadóak voltak.

IV.

a felpereseknek az a hivatkozása is, hogy alaki okból érvénytelen a közjegyzői okiratba foglalt szerződés arra tekintettel, mert az alperes képviselőjében a szerződést aláíró személy, tanú 1 - álláspontjuk szerint - nem létező személy. A peradatokból kitűnően tanú 1 létező személy volt, az alperes helyett és nevében joghatályos nyilatkozatot tehetett, a szerződést aláírhatta, az pedig, hogy a szerződésen az ő aláírása szerepel, és hogy személyesen jelen volt a szerződés felek általi aláírásának időpontjában, nem vitatható tény. Önmagában az a körülmény, hogy a szerződés aláírásakor nem az anyakönyvezett teljes nevét használta, azaz házastársa második utóneve „né” toldatos megjelölését elhagyta, nem teszi őt „nem létező” személlyé, egyben nem teszi a közjegyzői eljárást jogszerűtlenné, a szerződést pedig semmissé.

V.

Osztja ugyanakkor az ítélőtábla a felperesek álláspontját a szerződésben rögzített hitelkeret beállítási jutalék tisztességtelenségét illetően. Az 1959-es Ptk. 209. § (1) bekezdésében foglaltak szerint tisztességtelen az az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg

meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg. A 2/2014 Polgári jogegységi határozat III.1. pontjában kifejtettek szerint az 1959-es Ptk. fenti rendelkezését Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozását, azaz az 1994. május 1. napját követően kötött szerződések esetén is a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13 EKG tanácsi irányelv alapján kell értelmezni, azaz akként, hogy az általános szerződési feltétel és a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt feltétel tisztességtelenségét önmagában az is megalapozza, ha a feltétel nem világos vagy nem érthető. A perbeli szerződés nem vitásan kölcsönszerződés, amelynek lényege, hogy a szerződés alapján a pénzüintézet, vagy más hitelező meghatározott pénzösszeget bocsát az adós rendelkezésére, az adós pedig köteles a kölcsön összegét a szerződés szerint visszafizetni [1959-es Ptk. 523. § (1) bekezdés]. Ezzel szemben a hitelszerződés esetén a pénzüintézet kötelezettsége a hitelkeret - jutalék ellenében történő - rendelkezésre tartása, továbbá hogy a keret terhére kölcsönszerződést kössön, vagy egyéb hitelműveletet végezzen [1959-es Ptk. 522. § (1) bekezdés]. E rendelkezések alapján egyértelmű, hogy a hitelkeret biztosítása a Ptk. 523 § (1) bekezdése szerinti kölcsönszerződésekhez nem kapcsolódhat, az a hitel jogviszony része, így a hitelkeret beállítási jutalék a kölcsönszerződések esetén nem értelmezhető költség, annak a kölcsönszerződésben való feltüntetése nem világos, nem érthető rendelkezés, ezáltal tisztességtelen, következésképpen az 1959-es Ptk. 209/A. § (2) bekezdése értelmében semmis. A szerződés szerint e költség a folyósított kölcsönösszeg (5 000 000 Ft) 1,5 %-a, azaz 75 000 Ft, amelynek felperesek általi megfizetése a kölcsön folyósításának előfeltétele volt a szerződés I.3. pontja szerint, következésképpen annak teljesítését az ítélet tábla bizonyítottan fogadta el, ezért annak visszafizetésére kötelezte az alpereseket az 1959-es Ptk. 239. § (2) bekezdése és 237. § (1) bekezdése alapján.

VI.

Egyetért viszont az ítélet tábla az elsőfokú bíróság álláspontjával a tekintetben, hogy nem minősül tisztességtelennek a szerződés V.1.3. pontjában szabályozott jogérvényesítési költségbiztosítékra vonatkozó feltétel. A perbeli esetben a felek az alperesek által nyújtott kölcsön és járulékai biztosítására a felperesek tulajdonát képező ingatlanra jelzálogjogot alapítottak azzal, hogy az kiterjed a kölcsöntőke 20 %-ára, mint a zálogjoggal biztosított követelés és a zálogjog érvényesítésének költségeire, azaz az ún. jogérvényesítési költségbiztosítékra. Az 1959-es Ptk. 251. § (3) bekezdése szerint a zálogtárggyal való felelősség a kamatokra, a követelés és a zálogjog érvényesítésének költségeire is kiterjed. A perbeli szerződés jogérvényesítési költségbiztosítékra vonatkozó kikötése megfelel az 1959-es Ptk. hivatkozott rendelkezésének, következésképpen az 1959-es Ptk. 209. § (5) bekezdése értelmében nem minősülhet tisztességtelennek.

VI.

Az ítélet tábla a kezelési költségre, valamint az ún. ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezések tekintetében a per tárgyalását felfüggesztette az EUB előtt C-621/17. és a C-34/18. számú előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig, ezért az elsőfokú bíróság ítélete e rendelkezései tekintetében érdemi döntést az eljárás folytatását követően hoz.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítélete felülbírált rendelkezéseit a fentebb részletezettek szerint a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, e tekintetben részítélettel döntött (Pp. 213. § (2) bekezdés).

A perköltség kérdésében való döntéshez szükséges a per tárgyává tett valamennyi szerződéses rendelkezés érvénytelensége tekintetében való állásfoglalás, s miután a kezelési költséget, valamint az ún. ténytanúsítványt illetően a per tárgyalása felfüggesztésre került, a peres felek pernyertességespervesztessége arányának, ezáltal az eljárási költségek viselésének megítélésére csak a kereset egésze elbírálása eredményeként kerülhet sor. Erre figyelemmel az ítéltábla jelen részítéletében mellőzte a költségek viselésére vonatkozó döntés meghozatalát.

Szeged, 2019. április 24.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanóczné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Pf.II.20.037/2020/8. szám

A felperesek:

I. rendű felperes:

II. rendű felperes:

A felperesek meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Csitos Eszter ügyvéd

Az alperesek:

I. rendű alperes:

II. rendű alperes:

Az alperesek meghatalmazott jogi képviselője:

Kardos, Pető és Törőcsik Társas Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Törőcsik Tamás)

A per tárgya:

Szerződés érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Kecskeméti Törvényszék 4.P.22.979/2016/51. szám

A fellebbezést benyújtó felek:

Felperesek 4.P.22.979/2016/52. szám

Í T É L E T

Az ítéltábla a törvényszék ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az I. és II. r. alperesek, mint egyetemleges jogosultak részére 180 000 (száznolcvanezer) Ft fellebbezési eljárási költséget.

A feljegyzett 466 543 (négy százhatvanhatezer-ötszáznegyvenhárom) Ft fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A tényállás

- [1] A felperesek 2007. december 27-én kölcsönkérelmet terjesztettek elő az I.- és II. r. alpereseknél svájci frank (továbbiakban: CHF) alapú, forintban folyósítandó kölcsön biztosítása érdekében, ezzel egyidejűleg a deviza alapú kölcsönügylet kockázataira vonatkozóan ún. kockázatfeltárányilatkozatot írtak alá. A felperesek, mint adósok és zálogkötelezettek, továbbá az alperesek, mint hitelezők és zálogjogosultak között 2008. február 6. napján közjegyzői okiratba foglalt "Devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződés" jött létre a felperesek által megvásárolni kívánt lakóingatlan vételárának finanszírozása céljából, amelyben az I. és II. r. alperes a szerződés I.2. pontja szerint 5 000 000 Ft kölcsön folyósítását vállalta.
- [2] A szerződés - egyéb rendelkezések mellett - tartalmazta a kezelési költség összegét, amely a közjegyzői okirat aláírásának időpontjában évi 0 % volt azzal, hogy a futamidő második félévétől kezdődően annak mértéke az alperesek hirdetményében megjelöltek szerint alakul, ami a szerződéskötés időpontjában évi 2,4, % volt. A szerződés I.3. pontjában a hitelkeret beállítási jutalék összegét a kölcsönösszeg 1,5 %-ában határozták meg.
- [3] A szerződés III. pontjában az alábbiakat rögzítették:
- "A közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az adósok terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében annak közokirati tanúsításaként az adósoknak a hitelezőknél vezetett számlái és a hitelezők vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt fogadják el. Az adósok és a zálogkötelezettek alávetetik magukat annak, hogy a jelen közjegyzői okirat alapján az adósok terhére fennálló kölcsön és egyéb járuléktartozás összegét esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is a hitelezők felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa."

A felperesek kereseti kérelme és az alperesek védekezése

- [4] A felperesek kereseti kérelmükben elsődlegesen a szerződés létre nem jöttének megállapítását kérték, míg másodlagos keresetük a szerződés érvénytelenségének megállapítására irányult arra hivatkozással, hogy a szerződés nem tartalmazza hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) pontjában megjelölt tartalmi elemet, azaz a kölcsönszerződés tárgyát. Harmadlagosan a kezelési költségre vonatkozó II.2. pont, a hitelkeret beállítási jutalék fizetését előíró I.3. pont, az ún. ténytanúsítvánnyal kapcsolatos III. pont, az V.3. pontban részletezett jogérvényesítési költségbiztosítékot szabályozó előírás, valamint az árfolyamváltozásból eredő fizetési kötelezettséget rájuk telepítő általános szerződési feltételek (V.4. pont) tisztességtelenségének megállapítását kérték. Érvelésük szerint a kezelési költség fizetését előíró szerződési feltétel azért tisztességtelen, mert ezáltal az alperesek a szerződéshez kapcsolódó kötelezettségeiket kívánják a fogyasztóra áthárítani, egyebekben nem állapítható meg, hogy milyen valós ellenszolgáltatás ellenételezi a kezelési költséget. A ténytanúsítványra vonatkozó rendelkezés tisztességtelenségét amiatt állították, mert álláspontjuk szerint az egyoldalúan az alpereseket jogosítja fel a teljesítés szerződésszerűségének megítélésére és a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg [18/1999. (II. 5.) Korm. r. (Kr.) 1. § (1) bekezdés b), j) pont].
- [5] Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Kiemelték, valamennyi, a szerződés létrejöttéhez szükséges tartalmi elemekben megállapodtak, és vitatták, hogy a szerződés a felperesek által felhozott bármely okból érvénytelen lenne és állították, hogy a keresetben megjelölt általános szerződési feltételek nem tisztességtelenek.

Az elsőfokú ítélet

- [6] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Határozata indokolásában rámutatott, a szerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdésében írt feltételeknek, az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás pedig kielégíti a Kúria 2/2014. PJE. határozatában foglalt követelményeket. Részletesen kifejtette álláspontját a szerződés létrejöttét és érvénytelenségét érintő valamennyi felperesi hivatkozás tekintetében.
- [7] Rámutatott, a kezelési költségre vonatkozó feltétel az ellenszolgáltatást meghatározó szerződési kikötés, s miután az egyértelműen, mindkét fél számára érthetően került megszövegezésre, ezért annak tisztességtelensége nem vizsgálható. Nem találta megállapíthatónak a hitelkeret megállapítási jutalékra vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelenségét sem, utalva arra, hogy az egyszeri, a hitel nyújtásával szükségképpen felmerülő, a banki feladatok ellenértékeként meghatározható díj.
- [8] Alaptalannak ítélte a felpereseknek azt a hivatkozását is, hogy a szerződés V.3. pontjában megjelölt jogérvényesítési költségbiztosítékkal szemben nem áll ellenszolgáltatás. Kiemelte, e biztosíték kikötését jogszabály nem tiltja, annak megállapítása jogszerű, egyben világos és érthető, ezáltal nem tisztességtelen.
- [9] A közjegyzői okirat III. pontjában foglalt ténytanúsítvánnyal kapcsolatos rendelkezést sem tartotta tisztességtelennek, mert az nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, így a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg és nem is korlátozza a jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét.

A fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem

- [10] Az elsőfokú ítélet ellen előterjesztett fellebbezésükben a felperesek elsődlegesen az elsőfokú ítélet keresetük szerinti megváltoztatását, másodlagosan annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság újabb eljárás lefolytatására és újabb határozat hozatalára utasítását kérték. Jogorvoslati kérelmükben a kereseti érvelésüket megismételték, abból a kezelési költséget illetően kiemelték, hogy az alperesek nem terhelhetnek olyan költséget a fogyasztóra, amit jogszabály az ő számukra ír elő, illetve ami az alperesek szerződéses kötelezettségének körébe tartozik. A kezelési költségre vonatkozó szerződéses rendelkezés nem világos, nem érthető, abból nem állapítható meg, hogy a szolgáltató mit "kezel", egyebekben pedig a szerződés a kezelési költség nélkül is teljesíthető, így az nem a főszolgáltatás része. Fenntartották az ún. ténytanúsítvánnyal kapcsolatos álláspontjukat is és megjelölték a szerződés érvénytelensége esetén az általuk alkalmazandó jogkövetkezményt.
- [11] Az I. és II. r. alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.
- [12] A Szegedi Ítéltábla a Pf.II.20.777/2018/8. számú részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a peres felek között 2008. február 6. napján létrejött kölcsönszerződés hitelkeret beállítási jutalékra vonatkozó rendelkezése tisztességtelensége megállapítására irányuló keresetet elutasító rendelkezését megváltoztatta és megállapította e rendelkezés érvénytelenségét, egyben kötelezte az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperesek, mint egyetemleges jogosultak részére 75 000 Ft-ot. Az elsőfokú bíróság ítéletének a szerződés létre nem jöttének megállapítására, a szerződés Hpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott tartalmi elem hiányára, a szerződés árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos rendelkezéseinek, valamint a V.3.1. pontja jogérvényesítési költség biztosítékra vonatkozó kikötésének tisztességtelenségére alapított érvénytelenség megállapítására irányuló keresetet elutasító rendelkezéseit helybenhagyta.
- [13] Részítéletét az általa elbírált fellebbezés tekintetében részletesen indokolta, míg a kezelési költségre, valamint az ún. ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezések tekintetében a per tárgyalását felfüggesztette az EUB előtt C-621/17. és a C-34/18. számon folyamatban levő előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig.
- [14] A hivatkozott előzetes döntéshozatali eljárások befejezését követően folytatódó eljárásban a felperesek nyilatkozataikat változatlanul fenntartották. Vitatták, hogy a kezelési költség a főszolgáltatás részét képezi, ennek alátámasztásaként hivatkoztak a Kúria Gfv.VII.30.356/2019/11. számú részítéletében foglaltakra, melyre figyelemmel a támadott szerződési kikötés

tisztességtelensége vizsgálható. Kifogásolták a kezelési költséget illetően, hogy nincs egzakt módon, átalányban meghatározva annak mértéke, hanem a tőke alperesek által nyilvántartott összegéhez igazodóan százalékos mértékben került meghatározásra, ezért a fogyasztónak a futamidő alatti ugyanazon és ugyanolyan értékű szolgáltatások fejében változó összegű kezelési költséget kell fizetnie. Mindez követhetetlen, aránytalan, ellenőrizhetetlen, ezáltal tisztességtelen.

- [15] Az I. és II. rendű alperesek a másodfokú eljárás során tett észrevételeikben a kezelési költségre és a ténytanúsítványra vonatkozó elsőfokú ítéleti rendelkezés helybenhagyását kérték. Kifejtették, a kezelési költség a hitelnyújtással kapcsolatos adminisztrációs tevékenység ellentételezéséül szolgál, az ügylet típusonként átalányként kerül felszámításra. A Hpt. 2. sz. mellékletének 10.3. pontja szerinti kezelési költség a főszolgáltatás részét képezi (C-23/13. EUB. ítélet), ezért a tisztességtelenség körében az vizsgálendő, hogy annak meghatározása világos és érthető-e. A szerződés pontosan meghatározta a kezelési költség éves százalékos mértékét, ezáltal világos és érthető. A kezelési költség akkor sem lenne tisztességtelen, ha nem tartozna a főszolgáltatás körébe, ami a C-415/11. számú EUB ítéletben kifejtettekkel igazolható. Az EUB C-621/17. számú ítélet sem követeli meg, hogy a szerződés részletezze a kezelési költség ellentételezéseként szolgáló valamennyi szolgáltatást, annak hiánya nem sérti a világos és érthető megfogalmazás követelményét, ezáltal nem tisztességtelen. A ténytanúsítványt illetően kiemelték, a bank számára kötelező a nyilvántartások vezetése, azzal szemben az adós kifogással élhet, azt perben és a végrehajtási eljárás keretében is vitathatja. A Kúria 1/2018. gazdasági elvi határozatára hivatkozással kiemelték, a kikötés nem fordítja meg a bizonyítási terhet, mert a fogyasztó a kikötés hiányában is közvetlenül kezdeményezhet végrehajtási eljárást, részletezték annak feltételeit. A végrehajtási eljárás nem a kikötésen, hanem a kötelezettségvállalás közokiratba foglalásán alapul. Vitatták, hogy kizárólag a bank jogosult a szerződésszerű teljesítés megállapítására, az adós a bank által kimutatott adatokat kifogásolhatja. Kiemelték, a Korm. r. 1. § (1) bekezdés b) pontja nem az adós, hanem a pénzügyi intézmény teljesítésének megítélésére vonatkozik, a jogszabály ettől eltérő értelmezése téves.

Az ítélet tábla döntésének indokai

- [16] A fellebbezés alaptalan.
- [17] Az elsőfokú bíróság a kezelési költségre, valamint a ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezések tekintetében a tényállást helyesen állapította meg, abból levont következtetéseivel, érdemi döntésével az ítélet tábla egyetért, ezért ítélete e rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.
- [18] Az ítélet tábla a Pf.II.20.777/2018/8-II. számú végzésével a kezelési költségre és az ún. ténytanúsítványra vonatkozó szerződéses rendelkezések tekintetében a per tárgyalását felfüggesztette az EUB előtt C-621/17. és C-34/18. számú előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig. A C-34/18. számú határozatában az EUB - értelmezve a 93/13. EGK. irányelv Melléklete 1. pontjának m) és q) alpontját - a nemzeti bíróság hatáskörébe utalta annak eldöntését, hogy a támadott szerződési kikötés tartalmával megegyező szerződési feltétel az irányelv e pontjában megjelölt szerződési kikötések körébe tartozik-e, ezért a felfüggesztést követően folytatódó eljárás során az ítélet tábla ennek ismeretében vizsgálta a támadott szerződési feltétel tisztességtelenségét.
- [19] Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a szerződés vitatott rendelkezése nem biztosít az alperes részére jogosultságot arra, hogy kizárólagosan és egyoldalúan értelmezze a szerződéses rendelkezéseket. Az egyoldalú értelmezés azt jelentené, hogy kizárólag a bank határozhatná meg, hogy egy szerződéses feltételt, kikötést hogyan kell érteni és alkalmazni, a bankkal szerződő félnek ebbe nem lehetne beleszólása, az erre vonatkozó jogait kizárnák, a szerződéses kikötés értelmezésének jogától megfosztanák. Perbeli esetben ez a kikötés nem zárja ki a felperesek jogát és lehetőségét: az alperesek a saját nyilvántartásaik alapján meghatározták a felperesek tartozásának összegét, a felpereseknek a jogviszony fennállása alatt a felmondáskor és azt követően is

lehetőségük volt arra, hogy nyomon kövessék a tartozásuk alakulását, annak törlesztését. Mődjük volt az alperesekétől eltérő álláspontjuk közlésére, nem voltak elzárva attól sem, hogy végső soron ezt akár perben is megtegyék. A felperesek rendszeresen tájékoztatást kaptak a tartozásról, annak az alperesek által nyilvántartott összegéről, ha pedig az abban foglaltakat vitatták, részletes elszámolást kérhettek akár a végrehajtás megindítását követően is. Mindezek alapján nem állapítható meg, hogy a kikötés a Kr. 1. § (1) bekezdés a) pontjával ellentétes, ezáltal tisztességtelen.

- [20] Annak vizsgálata során, hogy az érintett szerződéses kikötés a Korm.r. 1. § (1) bekezdés b) pontjába ütközik-e, ügydöntő jelentőségű annak megítélése, hogy a felek között létrejött szerződés III. pontjába foglalt kikötés, illetve a közjegyzői okiratba foglalt ténytanúsítvány elfogadása a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (Ptk.) 242. §-a szerinti joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak minősül-e. Tartozáselismerés esetén ugyanis a bizonyítási teher megfordul és az adósnak kell bizonyítania, hogy az elismert tartozása nem áll fenn (BH1990. 439.).
- [21] A fél nyilatkozatához a tartozáselismerés jogkövetkezményei akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon kifejezetten és félreérthetetlenül történik (EBH 2000.309.). Ennek az elvásárnak csak az olyan tartozáselismerő nyilatkozat felel meg, amelyet már fennálló, összegszerűen meghatározott követelés tekintetében tettek meg. A per tárgyát képező szerződéses rendelkezés ilyennek nem tekinthető, e kikötés esetében ezért nem érvényesülnek a tartozáselismerés joghatásai.
- [22] A kereset tárgyát képező szerződéses kikötés a felperes részéről nem joglemondás. Az egyoldalú joglemondás fogalmi körébe ugyanis az a nyilatkozat vonható, amellyel a jogalany az őt kétségkívül megillető jogosultságról kifejezetten lemond. A Ptk. 207. § (4) bekezdése értelmében az igényérvényesítésről, vagy a vitatásról való lemondásnak félreérthetetlennek és határozottnak kell lennie, nincs helye a nyilatkozat kiterjesztő tartalmú értelmezésének (BH1993. 673).
- [23] Nem állít fel a keresettel támadott szerződéses kikötés a felek szerződésében olyan vélelmet sem, amely szerint az alperes az igénye alapjául szolgáló valamely egyéb bizonyítást igénylő tény, egy attól különböző, másik tény bekövetkezésével és igazolásával bizonyíthatná és így képes lenne elhárítani a bizonyítási kötelezettségét a bizonyítást igénylő döntő tényre. A szerződés vitatott pontjának ilyen tartalom nem tulajdonítható.
- [24] Mindezekből következően, mivel a kölcsönszerződés III. pontja sem tartozáselismerést, sem joglemondást nem tartalmaz, nem minősíthető a fent kifejtettek szerinti vélelem hatásával bíró kikötésnek sem, a bizonyítási kötelezettség alakulását, a bizonyítási eljárás lefolytatását nem befolyásolja, a bizonyítási terhet nem fordítja meg.
- [25] Ez azt jelenti, ha az alperes - adott esetben - a szerződésből eredő követelését a felperessel szemben perben kívánja érvényesíteni, az 1952. évi III. tv. (továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése értelmében őt terheli annak bizonyítása, hogy a szerződés milyen tartalommal jött létre, annak alapján mekkora összeget folyósított a felperesnek, a saját nyilvántartásában rögzített felperesi törlesztésekre figyelemmel mekkora a felperessel szembeni követelése. Az alperes erre vonatkozó tényállítása - maga a ténytanúsítvány is - nyilvánvalóan a saját nyilvántartásán alapul, vita esetén a perben az alperesnek be kell mutatnia a nyilvántartás elszámolási elveit, módszereit, adatait, számításait le kell vezetnie. Ha a felperes ezt követően is azt állítja, hogy az alperes elszámolása nem felel meg a szerződésben foglaltaknak, illetőleg a közölt számítás hibás, vagy arra hivatkozik, hogy részéről nagyobb összegű teljesítés történt, ellenbizonyítással élhet.
- [26] A per tárgyává tett kikötés nem befolyásolja a kölcsönszerződésből eredő követelés kapcsán a végrehajtási záradék kiállításának feltételeit, tehát nem érinti a szerződő felek igényérvényesítési, illetőleg védekezési lehetőségeit és nem hat ki a végrehajtási záradék alapján indult végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perekben a bizonyítási kötelezettség alakulására sem.
- [27] A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. tv. (Vht.) a felek közötti szerződéskötés idején hatályos 21. § (1) bekezdése, illetve a hatályos 23/C. § (1) bekezdése szerint végrehajtási záradékkal látható el a közjegyzői okirat, ha az tartalmazza a szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra irányuló, vagy

egyszemélyes kötelezettségvállalást, a jogosult és a kötelezett nevét, a kötelezettségvállalás tárgyát, mennyiségét (összegét) és jogcímét, valamint a teljesítés módját és határidejét. Ha a kötelezettség feltételnek, vagy időpontnak a bekövetkezésétől függ, a végrehajthatósághoz a Vht. korábbi 21. § (2) bekezdése, illetve a jelenlegi 23/C. § (2) bekezdése szerint az is szükséges, hogy a feltétel, vagy időpont bekövetkezését közokirat tanúsítsa. Ha a végrehajtást kérő az adott szerződésszegés miatt közokiratba foglalt jognyilatkozattal a szerződést felmondta, akkor további feltétel nélkül helye van a végrehajtási záradék kiállításának. Ettől nyilvánvalóan eltérő kérdés, hogy a szerződésszegés valóban bekövetkezett-e, a felmondás jogszerű-e, ez ugyanis a végrehajtási záradék kiállítása során érdemben nem vizsgálható (BH1997. 348., BH2002. 492.).

[28] Az ily módon kiállított közjegyzői okirat (Kjtv. 111. §) nem ügyleti, hanem jogi jelentőségű tényeket rögzítő ténytanúsító okirat, amelynek kiállítását a végrehajtást kérő akkor is kérheti a közjegyzőtől, ha az adóssal kötött szerződésben előzetesen erről külön nem rendelkeztek, illetve az adós előzetesen nem nyilatkozott külön arról, hogy a végrehajtást kérő nyilvántartásában rögzített adatok a ténytanúsítvány kiállításának alapjául szolgálnak. Ebből következően ilyen szerződéses kikötés hiányában is ugyanilyen módon és tartalommal kérhetné a végrehajtást kérő a közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását és a végrehajtási záradék kibocsátását. Mindezekből következik, hogy végrehajtási záradék kiállítása esetén az adós tartozását a Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben vitathatja, ezért a kölcsönszerződés e vonatkozásban sem biztosít több jogosultságot az alperes részére, illetve nem ró több terhet a felperesre, mint ami őt jogszabály alapján megilletné, illetve terhelné. A fentiekből következően a bizonyítási teher a Pp. 369. §-a szerinti végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti perben is a Pp. 164. § (1) bekezdése szerint alakul, annak körében a kölcsönszerződés vitatott pontjában foglaltak a felperes jogi helyzetét nem érintik, azt nem teszik hátrányossá. Ezért az elsőfokú bíróság a Kr. § (1) bekezdés j) pontjának helyes alkalmazásával jutott arra a következtetésre, hogy a kölcsönszerződés III. pontja nem tisztességtelen, a bizonyítási terhet a felperes terhére hátrányosan nem változtatja meg.

[29] Egyetért az ítélőtábla az elsőfokú bíróság álláspontjával abban is, hogy a vitatott szerződéses rendelkezés nem jogosítja fel kizárólagosan az alperest a teljesítés szerződésszerűségének megállapítására. Az a kikötés tekinthető tisztességtelennek, amely a fogyasztóval szerződő felet - tehát a perbeli esetben az alpereseket - jogosítja fel arra, maga állapítsa meg a saját teljesítése megfelelőségét. E kikötés azonban nem a szerződés rendelkezéseinek értelmezésére és nem az adós teljesítése szerződésszerűségének a megállapítására vonatkozik, mert a kikötés csak arról szól, hogy a bank a közvetlen bírósági végrehajtás megindítása céljából ténytanúsítvány kiállítását kérheti a közjegyzőtől az általa nyilvántartott adatok alapján. Önmagában a tartozás összecszerűségének kimutatása és igazolása semmilyen szerződéses rendelkezés bank általi egyoldalú interpretációját nem teszi lehetővé, továbbá sem kizárólagosan, sem egyéb módon nem jogosítja fel a bankot arra, hogy az ügyfél, vagy a saját szerződésszerű teljesítését megállapítsa. Ebből következően a sérelmezett kikötés a jogszabályi előírásokhoz képest nem tartalmaz hátrányos eltérést, nem eredményez és nem biztosít többletjogosultságot a bank számára és nem teszi az ügyfél kötelezettségét terhebbé. Emellett nem csorbítja az ügyfél szerződésből eredő jogait és igényérvényesítési lehetőségét sem, nem érinti (nem vonja el) a felperes kötelmi jogát arra, hogy maga állapítsa meg az alperes szolgáltatásának megfelelőségét, megítélje és minősítse azt (BH2018. 146., Ptk. 283. §). Erre figyelemmel a vitatott rendelkezés Kr. 1. § (1) bekezdés b) pontjába ütközése sem állapítható meg.

[30] Ettől eltérő álláspont esetén sem tekinthető az érintett szerződési feltétel tisztességtelennek, mert az alperes eleget tett a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségének, nevezetesen folyósította a kölcsönt, ezt követően pedig saját érdekében állt, hogy figyelemmel kísérje a visszafizetési kötelezettség teljesítését. Ha a pénzügyintézet nem találja szerződésszerűnek az adós teljesítését, nem zárható el attól, hogy felszólítsa a teljesítésre és a felszólítás eredménytelensége esetén felmondja a

jogviszonyt. Életszerű és nem jogsértő, hogy amennyiben a pénzügyi intézet jogszabályi rendelkezése alapján a tartozás nyilvántartására köteles, úgy a tartozás összegének követelésekor a saját kimutatásait vegye alapul. A fogyasztó ugyanakkor nincs elzárva attól, hogy vitassa az alperes nyilvántartásaiban kimutatott tartozása összegét, illetve elszámolása helyességét. Egyrészt a Hpt. 206. § (1) bekezdése előírta a pénzügyi intézetnek, hogy folyamatos szerződések esetén legalább évente egy alkalommal, valamint a szerződés lejártakor egyértelmű, közérthető és teljeskörű írásbeli kimutatást küldjön az ügyfeleinek, amely kimutatással szemben a fogyasztó a Hpt. 206. § (2) bekezdése értelmében kifogással élhet. Másrészt nincs akadálya annak, hogy a felek a szerződésből eredő jogvitájukban - ideértve a pénzügyi intézet elszámolásának a helyességét és a szerződés esetleges felmondásának jogszerűségét is - a bíróság döntését kérjék. Minderre figyelemmel a vitatott szerződéses kikötés tisztességtelensége a Korm.r. 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján sem volt megállapítható.

[31] Helytállóan foglalt állást az elsőfokú bíróság a tekintetben is, hogy a szerződés kezelési költségre vonatkozó rendelkezése sem tisztességtelen.

[32] Az ítéletábra mindenekelőtt utal arra, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. tv. (Bszi.) értelmében a Kúriának a joggyakorlat továbbfejlesztése és az egységes ítélkezési gyakorlat kialakítása érdekében hozott és az ott megjelöltek szerint közzétett határozatainak alkalmazása kötelező a Bszi. 42. § (1) bekezdése értelmében a bíróságok részére. A közzé nem tett eseti döntések a bíróságok számára kötelező erővel nem bírnak, ezért a felperesek által hivatkozott részítélet tartalma a jelen perben eljáró bíróságok döntését nem érinti. Egyetért az ítéletábra az elsőfokú bírósággal abban, hogy a kezelési költség a főszolgáltatás része. A Ptk. 523. § (1) bekezdése a hitelező által nyújtandó főszolgáltatásként meghatározott pénzösszeg adós rendelkezésére bocsátását, azaz a kölcsönösszeg folyósítását jelöli meg. Tekintettel arra, hogy a bankok (pénzügyi intézmények) üzletszerűen foglalkoznak pénzkölcsönzéssel, tömegesen kötnek kölcsönügyleteket - közöttük hosszútávú és a futamidő alatt változó kondíciójú szerződéseket -, szükségszerű, hogy hitelezési tevékenységüket és az adós teljesítéseit, azok mikénti elszámolását részletesen és pontosan adminisztrálják, mind szerződéseik elkészítési, mind azok teljesítési szakaszában. Ezt fejezi ki a Hpt. 2. számú melléklet I.10.3. pontja, amely szerint a hitel- és pénzkölcsön nyújtására irányuló pénzügyi szolgáltatási tevékenység a hitelképesség vizsgálatával a hitel- és kölcsönszerződések elkészítésével, a folyósított kölcsönök nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével, a behajtással kapcsolatos intézkedéseket is magában foglalja [ezzel mindenben megegyező értelmező rendelkezést tartalmaz a 2013. évi CCXXXVII. tv. - a jelenleg hatályos Hpt. - 6. § (40) bekezdés c) pontja]. Ez a banki adminisztráció nem tekinthető a bank önálló szolgáltatásának, elválaszthatatlanul kapcsolódik a kölcsön folyósításához, a bank egyfajta „segédszolgáltatása” (lásd.: Szladits Károly: A Magyar Magánjog - Grill Kiadó III. kötet 188-189. oldal), része a főszolgáltatásnak. Ez a banki hitelezési tevékenységhez szükségszerűen kapcsolódó adminisztrációs tevékenység nyilvánvalóan nem elhanyagolható költséggel jár, amelyet a hitelező vagy az üzleti kamatba beépítve érvényesíti az adóssal szemben, vagy külön nevesítve kezelési költség címen tart arra igényt. Mindebből következően a kezelési költség a hitelintézet által nyújtott főszolgáltatás ellenértékének egyik eleme, ennek megfelelően a kezelési költségre vonatkozó általános (vagy egyedileg meg nem tárgyalta) szerződési feltétel a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötés, így csak akkor minősülhet tisztességtelennek, ha nem világos, nem érthető [Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdés, 93/13. EKG irányelv].

[33] Az érthetőség és világosság követelményének való megfelelés vizsgálata szempontjából nincs meghatározó jelentősége annak, hogy az adott szerződés tartalmaz-e arra vonatkozó rendelkezést, hogy az abban kikötött kezelési költség konkrétan milyen banki adminisztrációs tevékenység ellentételezésére hivatott. Köztudomású, így egy átlagos műveltségű, tájékozottságú fogyasztó előtt is tudottnak (ismertnek) kell lennie, hogy a bank a hitelügyletekhez kapcsolódóan széleskörű adminisztrációt végez, a szerződéskötés előtt vizsgálja a potenciális adós hitelképességét, a kölcsön

folyósítását követően nyilvántartja és elszámolja az adós törlesztéseit, a fennálló tartozás összegéről évente, illetve az adós kérésére ezen kívül is tájékoztatást ad. Az adósnak a tömegesen megjelenő - a bankok által kínált kölcsönök éves ügyleti kamatát, és teljes hiteldíjmutatóját (THM) egyaránt tartalmazó - hirdetések és a szerződésben rögzített számszerű adatok alapján tisztában kell lennie azzal, hogy adott esetben a kamaton felül banki költségeket is fizetnie kell. Ez a fizetési kötelezettség a magyarázata annak, hogy a kölcsönügylet tényleges terheit jelző THM éves százalékosan értéke magasabb az ügyleti kamatlábénál. Mindezt figyelembe véve perbeli esetben a felperesek előtt annak ellenére is világosnak és érthetőnek kellett lennie, hogy a kezelési költség a banki adminisztráció ellenértéke, hogy ezt kifejezetten rögzítő kitételt nem tartalmaznak sem az egyedi szerződés rendelkezései, sem az annak részét képező általános szerződési feltételek. Az elsőfokú eljárás befejezését követően hozott C-621/17. számú ítéletében az EUB akként foglalt állást, hogy nem ütközik a 93/13. EGK tanácsi irányelv 4. cikk (2) bekezdésébe és 5. cikkébe foglalt világos és érthető megfogalmazás követelményébe, ha a kezelési költséggel kapcsolatos szerződési rendelkezések nem határozták meg a költségek kiszámításának módját, teljesítésének idejét, továbbá nem részletezték az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást.

[34] Mindez egyben azt is jelenti, a kezelési költség fizetését előíró általános illetve egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételek érthetőségének, világosságának vizsgálata lényegében arra terjed ki, hogy a fogyasztó számára felismerhető volt-e az érintett szerződési feltétel alapján, hogy milyen mértékű kezelési költséget kell fizetnie, illetve hogy az minek alapján hogyan kerül kiszámításra. A perbeli szerződés kezelési költségre vonatkozó rendelkezései e követelménynek megfelelnek.

[35] Itt kíván utalni az ítéletábra arra, hogy a Pp. 247. § (1) bekezdése értelmében a másodfokú eljárásban a keresetet megváltoztatni - az ott írt kivételtől eltekintve - nem lehet. Keresetváltoztatás alatt a keresetnek a per tárgyát képező elemei, vagyis a keresettel érvényesített jog, az annak alapját képező tényállás és a kereseti kérelem bármelyikének a megváltoztatását kell érteni. A felperesek az elsőfokú eljárásban a kezelési költséget érintő szerződési feltétel tisztességtelenségét kizárólag arra alapították, hogy az alperesek az őket terhelő szerződéses kötelezettségüket kívánják rájuk hárítani, illetve nem állapítható meg, milyen valós ellenszolgáltatás ellentételezi a kezelési költséget. Arra az elsőfokú eljárás során azonban nem hivatkoztak, hogy a kezelési költségre vonatkozó feltétel azért tisztességtelen, mert nem került átalányban meghatározásra, továbbá mert annak összege a futamidő alatt változik, ilyen tartalmú hivatkozást csak a fellebbezési eljárás során terjesztettek elő. Ez utóbbi azonban új tényelőadásnak, azaz a kereset alapját képező tények megváltoztatásának minősül, a felperesek azonban a másodfokú eljárásban már nem állhattak elő új ténybeli és jogi hivatkozásokkal, ezért azt az ítéletábra a Pp. 235. §-ában foglaltakra figyelemmel nem vizsgálhatta.

[36] A kifejtettekre figyelemmel az ítéletábra az elsőfokú bíróság kezelési költségre, valamint a ténytanúsítványra vonatkozó ítéleti rendelkezéseit a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[37] A Pp. 24. § (1) bekezdése értelmében a pertárgy értékének megállapításánál a keresettel érvényesített követelés vagy más jog értékét kell irányadónak tekinteni. A perben a felperesek több - eshetőlegesen - kereseti kérelmet terjesztettek elő, a pertárgyérték meghatározása szempontjából releváns keresethez igazodó pertárgyérték az árfolyamkockázatot rájuk telepítő szerződéses rendelkezés érvénytelenségéhez kapcsolódóan a még fennálló tartozásuk értéke, amely 753 243 Ft. Az alperesek által 2015.02.01. napján elvégzett törvényi elszámolás adatai szerint a felperesek fennálló tartozása a szerződés forintosítását követően 6 585 034 Ft. A keresetben foglaltakból kitűnően az alperesek vitatták az alperesek által kimutatott tartozásuk fennálltát, azt a fenti összegben kérték megállapítani, így ezek alapján az eljárás pertárgyértéke e két összeg különbsége, azaz 5 831 791 Ft. A felperesek fellebbezése - a hitelkeret beállítási jutalékot előíró szerződéses rendelkezést érintő kereset kivételével - megalapozatlan volt, ezért a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján kötelesek az alperesek fellebbezési eljárási költségei viselésére, amelynek összegét az ítéletábra a 32/2003. (VIII.22.) IM. r. 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján állapított meg.

- [38] A felperesek az eljárás során személyes költségmentességben részesültek, ezért a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket - a fellebbezés eredménytelenségére figyelemmel - a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján az állam viseli.
- [39] Az ítélőtábla a veszélyhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III.31.) Korm. rendelet 29. § (1) és (2) bekezdése alapján a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálta el.

Szeged, 2020. május 18.

Dr. Béri András sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró